

Отже, зв'язок між екологією та економікою стає дедалі важливішим, оскільки люди поступово починають розуміти, як впливають економічні рішення на планету. Значне погіршення стану навколишнього середовища разом із останніми технологічними досягненнями підкреслюють значення розвитку еко-підприємництва. В Україні воно може стати одним з найголовніших елементів підтримки держави на шляху до стабільної економіки, сприятливої соціальної ситуації та екологічної безпеки.

Література

1. Желібо Є. П., Гацька Л. П., Мурована Т. О. Перспективи розвитку екологічного підприємництва в Україні. *Ефективна економіка*. 2020. № 3. DOI: 10.32702/2307-2105-2020.3.1.
2. Косович Б. І. Екологічне підприємництво як важлива складова сучасної економіки України. *Економічний аналіз* : зб. наук. праць. 2020. № 3 (30). С. 109–118. DOI: <http://dx.doi.org/10.35774/econa2020.03.109>.
3. Косович Б. І. Екологізація як напрям інноваційного розвитку підприємництва. *Підприємництво та інновації*. 2021. № 17. С. 60–65. DOI: <https://doi.org/10.37320/2415-3583/17.12>.
4. Коренюк П. І. Проблеми екологічного підприємництва в Україні у контексті глобалізаційних процесів. *Український журнал прикладної економіки*. 2020. № 3 (5). С. 177–184. DOI: <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2020-3-19>.

УДК 658.1:[330.32+330.341.1]

Семенова Валентина Григорівна

д. е. н., професор кафедри економіки підприємства
та організації підприємницької діяльності,
Одеський національний економічний університет (Україна)

ДЖЕРЕЛА ІНВЕСТИВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ СТРУКТУР

JEL classification: L200

Інноваційна діяльність є важливим напрямком розвитку сучасних підприємницьких структур, основою для підвищення їх прибутковості, конкурентоспроможності та економічного зростання [1].

В табл. 1 наведено обсяги інвестування за окремими напрямками інноваційної діяльності вітчизняних підприємств.

Таблиця 1
Інвестування за окремими напрямками інноваційної діяльності промислових підприємств в Україні

Показники	2017	2018	2019	2020	Темп приросту 2020 до 2017, %
Частка кількості інноваційно активних підприємств у загальній кількості промислових підприємств, %	16,2	16,4	15,8	16,8	3,7
Витрати на інновації, млн. грн.	9117,5	12180,1	14220,9	14406,9	58,0

Джерело: розроблено автором на основі [2]

Аналіз даних в табл. 1 свідчить про наявність позитивної тенденції до збільшення як частки інноваційно активних підприємств, так і витрат на інновації. Але, як показує практика, перепонами на шляху для успішної реалізації інноваційних проектів є відсутність джерел фінансування [3]. В табл. 2 наведено структуру джерел інвестування інновацій.

Таблиця 2
Структура джерел фінансування інноваційної діяльності промислових підприємств в Україні, %

Показники	2017	2018	2019	2020
Витрати на інновації, всього:	100,0	100,0	100,0	100,0

Продовження табл. 2

У тому числі:				
– за рахунок власних коштів підприємств	84,5	88,2	87,7	85,4
– за рахунок коштів державного бюджету	2,5	5,2	3,9	1,9
– за рахунок коштів інвесторів-нерезидентів	1,2	0,9	0,3	0,9
– інші джерела	11,8	5,7	8,1	11,8

Джерело: розроблено автором на основі [2]

Аналіз табл. 2 показує, що протягом останніх років власні кошти підприємства є практично єдиним джерелом для інвестування інноваційних проєктів. Таке положення, на жаль, суттєво обмежує можливості вітчизняних підприємств щодо активної участі в інноваційних перетвореннях.

Література

1. Файчук О. М., Файчук О.В. Інноваційний процес як рушійна сила економічного зростання. *Бізнес Інформ*. № 10. 2013. С. 66–70.
2. *Державна служба статистики України* : сайт. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 30.03.2023).
3. Семенова В. Г. Особливості фінансового забезпечення інноваційної діяльності промислових підприємств в Україні. *Інноваційна економіка* : наук.-вироб. журн. 2017. № 1-2 (67). С. 13–18.

УДК 656.611

Стовба Тетяна Анатоліївна

к. е. н., доцент кафедри економіки та морського права,
Херсонська державна морська академія (Україна)

ПРОБЛЕМИ МОРСЬКОЇ ГАЛУЗІ У КОНТЕКСТІ СИСТЕМОМІКІ

JEL classification: M210; R410

Наразі майже 90% світової торгівлі здійснюється завдяки морським перевезенням [1]. Світовий флот налічує близько 95 тис. торговельних суден [2]. Розвиток морської галузі в Україні міг би стати драйвером для відновлення економіки держави у повоєнний період, але є певні проблеми. Проблем виникає безліч і для того, щоб ефективно вирішувати необхідно їх ідентифікувати та згрупувати певним чином, аби якнайповніше їх дослідити, врахувавши їх пріоритет, взаємозв'язок та наслідки. Під проблемою розуміють теоретичне або практичне питання, що потребує дослідження, аналізу для вирішення, уникнення негативного впливу, зміни неприйнятної стану об'єкту, розв'язання тощо. Сформульовані проблеми дозволяють встановити цілі, які необхідно вирішити з метою виходу з певної ситуації або переходу на наступний бажаний щабель розвитку бізнес-організації.

Оскільки існує величезна кількість проблем, то постає питання як їх класифікувати. Доцільним є підхід до наслідування, який полягає у ранжуванні за рівнями, властивий системноміці – концепція «мікро-макро-мезо-мета-економіки» [3]. Аналогічні рівні можуть бути корисні для аналізу проблем і дозволяють комплексно досліджувати ситуацію, що розвивається всередині складних систем, які динамічно змінюються. Пропонуємо таку багаторівневу систему проблем морської галузі, на кожному рівні виділити пріоритетні фактори впливу та ступінь їх дії, що дозволить врахувати існуючу різноманітність та взаємовплив: нанорівень – проблеми людини, яка працює у морській галузі; мікрорівень охоплює питання функціонування суб'єкта господарювання – підприємства морської галузі; мезорівень передбачає аналіз ситуації стосовно безпеки регіону; макрорівень спрямований на дослідження забезпечення національної безпеки; мегарівень призначений піклуватись про глобальну безпеку. Така матриця, в якій передбачено поєднання рівнів та класифікацію поточних та потенційних проблем з оцінкою ступеня їх впливу, дозволяє встановити пріоритети та визначити можливі шляхи їх вирішення.

До проблем нанорівня, які дозволяють ідентифікувати життєво важливі соціально-економічні інтереси працівника галузі, варто віднести: безпеку життєдіяльності людини; безпеку реалізації соціальних цінностей; безпеку гідного рівня життя; безпеку соціального середовища; психологічну та